

PONTIFICIA COMMISSIO
CODICI IURIS CANONICI
RECOGNOSCENDO

COMMUNICATIONES

VOL. IX - N. 2

1977

COMMUNICATIONES

PONTIFICIA COMMISSIONE CODICI IURIS
CANONICI RECOGNOSCENDO

PIAZZA PIO XII, 10 - 00193 ROMA

NUM. 2

DECEMBRI 1977

EX ACTIS PAULI PP. VI

Allocutiones

I-II-III. <i>Ad Patres Synodales V Coetus Generalis Synodi Episcoporum . . . . .</i>	199
IV. <i>Ad eos qui intersunt VII Cursus renovationis Canonicae pro iudicibus a Pont. Universitate Gregoriana promoto . . . . .</i>	209

EX ACTIS SYNODI EPISCOPORUM

I. <i>Relatio Cardinalis Praesidis de opere praestito in recognoscendo Codice Iuris Canonicici . . . . .</i>	211
II. <i>Discussio Patrum Synodalium circa Relationem . . . . .</i>	214

EX ACTIS SANCTAE SEDIS

<i>Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei</i>	
Decretum circa impotentiam quae matrimonium dirimit	222

Sacra Congregatio pro Episcopis

I. <i>De titulo tribuendo Episcopis coadiutoribus c.i.s. . . . .</i>	223
II. <i>De titulo tribuendo Praelatis (nullius) . . . . .</i>	224

Sacra Congregatio pro Sacramentis et Cultu divino et Sacra Congregatio pro Clericis

Responsum ad propositum dubium de S. Poenitentia anteponenda receptioni Primae Communionis	225
--	-----

Supremum Signaturae Apostolicae Tribunal

De munere defensoris vinculi Diacono permanenti committendo	226
---	-----

ACTA COMMISSIONIS

I. <i>Transmissio schematum canonum consultationis causa . . . . .</i>	227
A. <i>Transmissionis Litterae . . . . .</i>	227
B. <i>Index generalis provisorius novi Codicis . . . . .</i>	229
C. <i>Praenotanda - Canones praeliminaries et normae generales . . . . .</i>	231
II. <i>Opera Consultorum in apparandis canonum schematibus . . . . .</i>	274
A. <i>Coetus specialis studii « De Lege Ecclesiae Fundamentalí » . . . . .</i>	274
<i>Caput II: De Ecclesiae munere sanctificandi . . . . .</i>	275
<i>Caput III: De Ecclesiae munere regendi . . . . .</i>	279
<i>Normae finales . . . . .</i>	295
B. <i>Coetus studiorum de Iure poenali Pars secunda: De poenis in singula delicta . . . . .</i>	304
C. <i>Coetus studiorum de Sacramentis Synthesis animadversionum generalium . . . . .</i>	323
<i>Canones de Ecclesiae munere sanctificandi . . . . .</i>	332
<i>Titulus V: De Sacramento Unctionis infirmorum . . . . .</i>	340
D. <i>Coetus studiorum de Iure matrimoniali . . . . .</i>	345
<i>De impedimentis in genere . . . . .</i>	345
<i>De matrimonii mixtis . . . . .</i>	353
<i>De impedimentis dirimentibus . . . . .</i>	359
<i>De consensu matrimoniali . . . . .</i>	369

DOCUMENTA

<i>Oratio Card. P. Felici in Pontifica Universitate Gregoriana . . . . .</i>	379
--	-----

<i>NOTITIAE . . . . .</i>	382
---------------------------	-----

<i>INDICES . . . . .</i>	383
--------------------------	-----

Acta Commissionis

I

TRANSMISSIO SCHEMATICUM CANONUM CONSULTATIONIS CAUSA

Die 15 novembris 1977 transmissa sunt suetis Organis consultationis quinque schemata canonum, quibus iam tota Codicis materia absolvitur. Referuntur ex ordine Litterae transmissionis, Index generalis provisorius novi Codicis, et Praenotanda singulis schematibus apposita.

A TRANSMISSIONIS LITTERAE

Amplissime Domine,

Praesentibus Litteris Amplitudini Tuae mittuntur quinque schemata canonum novi Codicis Iuris Canonici. Haec schemata, in unum collecta, sunt quae sequuntur: De normis generalibus, De Populo Dei, De Ecclesiae munere docendi, De locis et temporibus sacris deque Cultu divino, atque De iure Ecclesiae patrimoniali.

Cum elaboratione horum postremorum schematum universa disciplina hodierni Codicis recognita est iuxta Decreta et spiritum Concilii Oecumenici Vaticani II, necnon iuxta « Principia quae Codicis Iuris Canonici recognitionem dirigant » a Synodo Episcoporum anno 1967 approbata.

Amplitudinem Tuam humanissime rogo ut mentem sententiamque Organi, cui praees, circa transmissa schemata aperias animadversiones oportunas, si quae proponendae habeantur, addas: quae omnia a nostra Commissione quam attentissime perpendentur.

Haec schemata in unum collecta consultationi mittuntur, ut examen ex parte Organorum consultivorum facilius ac expeditius procedere possit, eo quod normae singulorum schematum ad invicem complentur et saepe citationes in uno schemate fiunt de his quae in ceteris schematibus statuuntur.

Pergratus Tibi fuero si responsum Organi cui praees ad hanc Pontificiam Commissionem non ultra d. 30 octobris 1978 miseris.

Interim cum observantis mei animi sensu Tibi permaneo

addictissimus

PERICLES Card. FELICI

Praeses

✠ R. CASTILLO LARA

a secretis

SECTIO IV
DE CHRISTIFIDELIBUS LAICIS

In hac Sectione duo habentur Capita, quae praebent praescripta de obligationibus et iuribus christifidelium laicorum (Caput I) necnon normas speciales de christifidelium laicorum consocationibus (Caput II).

Obiicere quis posset paucas in hoc loco de christifidelibus laicis tradi normas. Prae oculis vero habendum est plerasque normas de iisdem tradi in Parte I huius Libri, scilicet in huius Partis I praesertim Titulo I, Capite II, de omnium christifidelium obligationibus et iuribus, et in Capite III, de christifidelium consocationibus.

Liber tertius
De Ecclesiae munere docendi

Canones aliqui generales principia quaedam enuntiant quae ad munus Ecclesiae docendi pertinent. Mirum quidem quibusdam videri potest aliqua principia quae in Codice Iuris Canonici a. 1917 proponuntur hoc in schemate legis recognitae deficere; ita revera in hoc schemate non habentur principia in can. 1323 CIC enuntiata, quibus scilicet una ex parte definitur fide divina et catholica credenda esse quae verbo Dei scripto vel tradito continentur et ab Ecclesia sive sollempni iudicio sive ordinario et universalis magisterio tanquam divinitus revelata credenda proponuntur, et altera ex parte determinatur sollempne huiusmodi iudicium pronuntiare proprium esse tum Concilii Oecumenici tum Romani Pontificis ex cathedra loquentis. Haec vero principia generalia, sicuti et alia quaedam, enuntiantur in schemate quod inscribitur *Lex Ecclesiae Fundamentalis* et ideo in schemate canonum *De Ecclesiae munere docendi* iterum enuntianda non sunt.

Expositis iisdem principiis, sequuntur quinque tituli, in quibus canones traduntur ad diversas quaestiones quae spectant ad munus docendi sese referentes. *Titulus I* canones continet de divini verbi ministerio in genere. *Titulus II* canones complectitur qui actionem Ecclesiae missionalem respiciunt. *Titulus III* canones comprehendit, quibus praescripta praebentur de educatione christiana. *Titulus IV* generales canones tradit de instrumentis communicationis socialis et in specie de libris. Tandem *Titulus V* aliqua praescripta refert de fidei professione.

CANONES INTRODUCTORII

Principium generale imprimis enuntiatur, vi cuius Ecclesiae officium et ius est, independenter a qualibet humana potestate, omnes gentes evangelicam doctrinam docendi. De obligatione quoque agitur hominum veritatem, quam cognoscant, amplectendam et servandam.

In can. 4 definiuntur, non quidem uti in CIC, quinam veniant nomine haereticorum, schismaticorum et apostatarum, sed quid sit heresis, apostasia et schisma, atque affirmatur heresis, apostasie aut schismatis reos tantum esse qui mala fide talia admiserint.

Tandem aliquae dantur normae quae de promotione et directione motus oecumenici agunt (cfr. *Communicationes*, 7, 1975, 150).

TITULUS I
DE DIVINI VERBI MINISTERIO

Ad modum introductionis, habentur canones, in quibus ante omnia determinatur quibusnam competit munus Evangelium annuntiandi, quaenam deinde sint media ad doctrinam christianam annuntiandam adhibenda, et tandem de requisita missione canonica agitur.

Inter media ad doctrinam christianam annuntiandam principem locum semper tenent praedicatione atque catechetica institutio, licet et alia media momentum habeant. Inde duo capita in hoc titulo habentur, in quibus scilicet canones proferuntur de verbi Dei praedicatione (Caput I) et de catechetica institutione (Caput II).

CAPUT I
DE VERBI DEI PRAEDICATIONE

In hoc capite I de verbi Dei praedicatione in genere agitur et in specie de *homilia*. Cum generalia de praedicatione habeantur in hoc capite praescripta, magis logicum visum est ut de praedicatione verbi Dei praescripta tradantur antequam de catechetica institutione agatur.

Imprimis sub hoc capite statuitur *quinam ipso iure* facultate gaudeant praedicandi. Ratio, uti patet, habetur praescriptorum quae habentur in M. P. Pp. Pauli VI, *Pastorale munus*, d. 30 novembris 1963. Qui vero ipso iure eandem facul-

tatem non habent, eandem recipere possunt ab auctoritate competenti. Determinatur ergo quaenam sit haec auctoritas competens ad facultatem verbi Dei annuntiandi concedendam.

Sequuntur deinde normae quibus statuitur *quibusnam* facultas praedicandi concedi possit. Regula est eandem per se solis sacerdotibus et diaconis concedi posse, et ad praedicandum in ecclesia non esse admittendos laicos, nisi, de iudicio Ordinarii loci, certis in adjunctis necessitas aut utilitas id suadeat, iuxta Episcoporum Conferentiae praescripta. Mens autem est laicos admitti non posse ad praedicationem quae revera est pars ipsius sacrae Liturgiae, uti v. g. est homilia in celebratione eucharistica.

De praedicationis formis proponuntur normae, in quibus attenditur ad praescripta quae *de homilia* statuuntur in Concilio Vaticano II (Const. *Sacrosanctum Concilium*, n. 52); in Instructione S. Congr. Rituum, ad executionem dictae Constitutionis data d. 26 sept. 1964, atque in Resp. Pont. Comm. Decretis Conc. Vat. II interpretandis data d. 11 ian. 1971.

De doctrina quae in praedicatione est tradenda normae etiam enuntiantur, quae praesertim innituntur praescriptis quae a Concilio Vaticano II edita sunt in Decreto *Christus Dominus*, n. 12.

Notetur in can. 13, § 3, normam tradi de requisitis ad sermonem de doctrina catholica faciendum via radiophonica aut televisifica (cfr. *Communicationes*, 7, 1975, 150-153).

CAPUT II

DE CATECHETICA INSTITUTIONE

Officium imprimis affirmatur gravissimum et proprium pastorum praesertim animarum catecheticam institutionem populi christiani curandi.

Determinantur deinde partes quas in institutione catechetica curanda habent Episcoporum Conferentiae, Episcopi dioecesani, parochi, ceteri presbyteri et diaconi, sodales Institutorum vitae consecratae necnon ceteri christifideles, et in specie parentes.

De ratione catecheticam institutionem tradendi etiam praebetur norma.

Tandem obligatio affirmatur locorum Ordinariorum curandi ut qui ad catecheticam institutionem mittantur, ad munus suum rite adimplendum debite parentur (cfr. Decr. *Christus Dominus*, n. 14); (cfr. *Communicationes*, 7, 1975, 153-154).

TITULUS II
DE ACTIONE ECCLESIAE MISSIONALI

Attenduntur hisce in canonibus doctrina et praescripta a Concilio Vaticano II tradita, praecipue in Constitutione dogmatica *Lumen gentium*, nn. 17 et 23, in Decreto *Ad gentes divinitus*, nn. 6, 11, 12, 15, 17, 21, 23, 30 et 38, necnon in Decreto *Christus Dominus*, n. 6

Imprimis agitur de iis quibus competit munus Evangelium ubique terrarum annuntiandi necnon directio et promotio inceptorum et actionum quae ad opus missionale et ad actionem missionariam pertinent.

Definiuntur quid sit actio proprie missionalis atque quinam missionarii dici debent, et quaenam sint horum officia.

De admissione ad *catechumenatum* normae praebentur deque catechumenis instituendis et mysterio salutis initiandis; item *de neophytis* magis instituendis praescriptum datur.

De *catechistis* et *catechistis auxiliaribus* insuper praescripta statuuntur.

Tandem quaedam obligationes Episcopi dioecesani necnon Episcoporum Conferentiae enuntiantur.

TITULUS III
DE EDUCATIONE CHRISTIANA

Quae in CIC habentur praescripta sub titulo *De scholis* (cann. 1372-1383), funditus recognita et ordine magis logico proponuntur sub titulo *De educatione christiana*. In hoc titulo imprimis fundamentales quaedam normae proponuntur de educatione christiana, et deinde sequuntur tria capita, in quibus agitur de scholis (Caput I), de studiorum superiorum institutis (Caput II) et de universitatibus et facultatibus studiorum ecclesiasticorum (Caput III).

NORMAE QUAEDAM FUNDAMENTALES

Normae fundamentales quae hic, ad modum introductionis, traduntur innixae praesertim sunt doctrina quae habetur in Declaratione *Gravissimum educationis*, nn. 3, 7, 9, 10.

Ius christifidelium imprimis asseritur ad educationem christianam, qua ad maturitatem humanam personae prosequendam adducantur atque insimul mysterio salutis cognoscendo et vivendo instruantur.

De officio educationem christianam curandi deinde praescripta traduntur, in quibus magis in specie agitur de obligatione et de iure *parentum* in educatione curanda atque de parte quam in eadem habet *Ecclesia*. Fundamentum eorum obligationum et iurium distincte affirmatur.

Tandem declaratur institutionem educationemque in doctrina christiana magni esse faciendam ab omnibus christifidelibus, qui nempe omnes de nuntio evangelico annuntiando solliciti esse debent.

CAPUT I

DE SCHOLIS

Magnum momentum habent scholae, quae quidem parentibus in filiis educandis auxilio praecipuo sunt.

In scholis eligendis parentes libertate gaudeant oportet in societate civili, ut illas possint eligere scholas quarum institutio cum eorundem convictionibus conveniunt.

Normae traduntur, quae definiunt quibusnam scholis parentes filios concredere possunt. In schemate proponuntur normae quae sequuntur: 1º quantum id sinant adiuncta, parentes filios concrederant illis scholis, quae uti reapse catholicae a Hierarchia agnoscantur; 2º si tales scholae deficiant, filios concrederant illis scholis, in quibus institutioni doctrinae christianae providetur; 3º si vero et tales deficiant, parentes ipsi obligatione tenentur curandi ut extra scholam educationi christianaefiliorum prospiciatur, iuxta normas ab Episcoporum Conferentia datas.

Normae etiam traduntur de scholis quae reapse sunt catholicae et de iure Ecclesiae tales scholas erigendi.

Tandem denique normae habentur quibus de competentia agitur auctoritatis ecclesiasticae quoad educationem iuuentutis religiosam in quibuslibet scholis et institutis atque quoad scholas catholicas in aliquo territorio sitas sicut et instituta et opera, quae ad institutionem formationem christianam populi Dei pertinent.

CAPUT II

DE STUDIORUM SUPERIORUM INSTITUTIS

Sub hoc capite agitur de diversis studiorum superiorum Institutis, praesertim de Universitatibus et Facultatibus in quibus diversae excoluntur et traduntur scientiae. Magni eas facit Ecclesia, quia ad personae humanae promotionem et

altiorem hominum culturam conferunt et ita ad veritatem revelatam quoque altius cognoscendam auxilio esse valent.

Prior norma enuntiata agit de iure gerendi nomen Universitatis catholicae.

Deinde norma datur quae iniungit Episcoporum Conferentiis curam providendi ut habeantur Universitates, in ipsarum territorio apte distributae, in quibus variae disciplinae ita tradantur ut universalis praesentia efficiatur mentis christiana.

Praescripta quaedam deinde habentur de studiis theologicis in Universitatibus catholicis, immo, ubi id expedit, etiam in aliis Universitatibus, promovendis, iuxta declarationem Concilii Vaticani II (cfr. *Communicationes*, 7, 1975, 158-159).

CAPUT III

DE UNIVERSITATIBUS ET FACULTATIBUS STUDIORUM ECCLESIASTICORUM

De fine quem Universitates Facultatesque studiorum ecclesiasticorum prosequi debent deque methodo in studiis adhibenda imprimis normae enuntiantur.

De erectione earundem Universitatum et Facultatum deinde normae traduntur, necnon de earundem statutis et de studiorum ecclesiasticorum ratione.

Praescripta etiam proponuntur de earundem Universitatum Facultatumque alumnis, praescripta scilicet quibus obligationes determinantur locorum Ordinariorum necnon Moderatorum Institutorum vitae consecratae atque etiam Universitatum Facultatumque moderatoris et professorum.

Tandem de cooperatione earundem Facultatum inter se deque cooperatione earum cum aliis Universitatibus et Facultatibus agitur (cfr. *Communicationes*, 7, 1975, 159-160).

TITULUS IV

DE INSTRUMENTIS COMMUNICATIONIS SOCIALIS ET IN SPECIE DE LIBRIS

Generales imprimis normae officia enuntiant quibus, *ad usum instrumentorum communicationis socialis* quod attinet, tenentur Ecclesiae pastores, necnon christifideles ipsi, ii praesertim qui quoquo modo in eorundem instrumentorum ordinatione aut usu partem habent. Quae normae nituntur praescriptis Decreti Concilii Vaticani II *Inter mirifica*, nn. 1, 2, 3, 13.

Officium et ius affirmatur Ecclesiae pastorum invigilandi ne christifideles scriptis aut usu instrumentorum communicationis socialis detimento sint fidei aut moribus; item exigendi ut quae fidem aut mores tangunt scripta edenda vel orationes instrumentis communicationis socialis diffundendae, suae approbationi subiiciantur; necnon prohibendi quominus christifideles libros fidei aut bonis moribus contrarios legant, retineant, vendant aut cum aliis communicent.

Normae deinde traduntur quae respiciunt approbationem *librorum vel aliorum scriptorum* divulgationi publicae destinatorum, qui de certis argumentis agunt. Quae normae in specie respiciunt: 1° editionem librorum Sacrarum Scripturarum (cfr. Const. dogm. *Dei Verbum*, nn. 22, 25); 2° editionem librorum liturgicorum; 3° editionem catechismi aliorumque scriptorum ad institutionem catecheticae pertinentium; 4° libros qui ad quaestiones spectant ad Sacram Scripturam, ad Sacram theologiam, Ius canonicum, Historiam ecclesiasticam, et ad religiosas aut morales disciplinas pertinentes; 5° scripta quae ad causas beatificationis et canonizationis servorum Dei pertinent; 6° collectiones decretorum aut actorum ab aliqua auctoritate ecclesiastica editas. Ad libros de quibus sub 4° indicatos quod attinet, notetur praescripta enuntiari quae sequuntur: 1) commendatur ut iidem aliquique libri in quibus aliquid habetur quod religionis aut morum honestatis peculiariter intersit, approbationi subiificantur Ordinarii; 2) iidem libri, nisi sint cum approbatione auctoratis competentis editi, adhiberi non possunt in scholis quibuslibet uti textus quibus institutio nititur.

Speciales etiam quaedam obligationes enuntiantur, et demum normae traduntur de librorum censoribus deque sententiis quas de libris dant qui ipsis submissi sunt.

